

ქართული ენა და ლიტერატურა

საგამოცდო პროგრამა X კლასისათვის

ქართული ენა:

სიტყვის პირდაპირი და გადატანითი მნიშვნელობა. სინონიმები, ომონიმები, ანტონიმები, პარონიმები, დიალექტიზმები, არქაიზმები, ნეოლოგიზმები, ნასესხები სიტყვები, ბარბარიზმები; სიტყვათა მყარი შესამებანი; წარმოქმნილი და ძირეული სიტყვები, მარტივი და რთული სიტყვები.

მეტყველების ნაწილები: არსებითი სახელი, ჯგუფები შინაარსის მიხედვით, საზოგადო და საკუთარ სახელთა ბრუნება; ზედსართავი სახელი, ზედსართავი სახელის ხარისხის ფორმები, ზედსართავ სახელთა ბრუნება დამოუკიდებლად და არსებით სახელთან ერთად; არსებითი სახელი მსაზღვრელად; რიცხვითი სახელი, რიცხვითი სახელების ჯგუფები, რიცხვითი სახელების ბრუნება; ნაცვალსახელი, ნაცვალსახელთა ჯგუფები, ნაცვალსახელთა ბრუნება; ზმნა, ზმნის პირი და რიცხვი, ზმნისწინი, დრო, ასპექტი, კილო, გარდამავლობა, გვარი, ქცევა, კონტაქტი; სახელზმნა; ზმნიზედა; თანდებული; კავშირი; ნაწილაკი; შორისდებული.

წინადადება; სინტაქსური წყვილები, სინტაქსური ურთიერთობის სახეები; წინადადების სახეები შინაარსის მიხედვით; წინადადების წევრები; ქვემდებარისა და შემასმენლის ურთიერთობა რიცხვის მიხედვით; წინადადების სახეები აგებულების მიხედვით; მარტივი წინადადების სახეები; შერწყმული წინადადება, ერთგვარ წევრთა შეერთება; განკერძოებული სიტყვები და გამოთქმები; რთული წინადადება, რთული თანწყობილი წინადადება, რთული ქვეწყობილი წინადადება; პირდაპირი და ირიბი ნათქვამი; სასვენ ნიშანთა ხმარების წესები.

ქართული ლიტერატურა:

მოსწავლე უნდა იცნობდეს მხატვრული ტექსტის ანალიზისათვის აუცილებელ ლიტერატურათმცოდნეობით ტერმინებს:

დრამა, ეპოსი, ლირიკა; პოეზია, პროზა; ანდაზა, აფორიზმი, ბიოგრაფია, ელეგია, თქმულება, იგავ-არაკი, კომედია, ლეგენდა, ლექსი, მეძუარი, მითი, მოთხრობა, მუხამბაზი, ნოველა, პოემა, პუბლიცისტიკა, რომანი, სონეტი, ტრაგედია; ტრიოლეტი, შაირი;

აბზაცი, ეპიგრაფი, ეპილოგი, თემა, იდეა, კომპოზიცია, პროლოგი, რითმა, რიტმი, სიუჟეტი, სტროფი, ტაეპი, ფაბულა, ფინალი; დიალოგი, მონოლოგი, პერიფრაზი, ციტატა;

პეიზაჟი, პერსონაჟი, პორტრეტი; ალეგორია, გაპიროვნება, ეპითეტი, ირონია, იუმორი, მეტაფორა, მოტივი, სარკაზმი, სატირა, ტროპი, შედარება, ხატოვანი თქმა, ჰიპერბოლა; მხატვრული ენა, მხატვრული სახე.

ტექსტები:

1. იაკობ ხუცესი – წამებაი წმიდისა შუშანიკისი.
2. იოანე საბანისძე – წამებაი წმიდისა და ნეტარისა ჰაბოსისი.
3. გიორგი მერჩულე – ცხორებაი წმიდისა გრიგოლ ხანძთელისაი.
4. შოთა რუსთველი – ვეფხისტყაოსანი.
5. სულხან-საბა ორბელიანი – სიბრძნე სიცრუისა: სიუჟეტი – მეფე ფინეზის ამბავი, ლეონის ნახვა ნადირობისას, ლეონის მიერ ჯუმბერის აღზრდა და აღმზრდელის დაბეზდება მეფესთან, ჯუმბერის მოსვლა მეფესთან; იგავები: სოფლის მაშენებელი, ძუნწი და ოქრო.
6. დავით გურამიშვილი – დავითიანი: სწავლა მოსწავლეთა (ათთა სახმართა საქმეთა ჩაგონება ერმათათვის), ქართველთა და კახთაგან თავიანთ უფალთად შეორგულება, რუსთ ხელმწიფისაგან ქართველთ მეფის ვახტანგის თავისთან მიპატიჟება, რჩევა ქართველის ბატონისა, მტერთაგან მეფის ვახტანგის ყვენთან შესმენა და ყვენისაგან ქართლის წართმევა და კახის ბატონის მიცემა, ოსმალოსაგან ქართლის დაჭერა და ქართველის ბატონის რუსეთს წაბრძანება, დავით გურამიშვილისაგან საწუთროს სოფლის სამღურავი.